

Ford se umiče! Zdaj pravi, da ne bo oviral unije v svojih tovarnah!

Avni magnat, ki je nedavno izjavil, da ne bo priznal nobene delavske organizacije, se je premislil. Nadaljnja unija se odcepila od Ameriške delavske federacije in pridružila Lewisovemu odboru CIO. Premier kanadske province napovedal vojno Lewisovim organizatorjem in komunistom

Detroit, Mich., 14. apr.—Avni magnat Henry Ford je včeraj napovedal, da ne bo priznal nobene delavske organizacije, se je premislil. Nadaljnja unija se odcepila od Ameriške delavske federacije in pridružila Lewisovemu odboru CIO. Premier kanadske province napovedal vojno Lewisovim organizatorjem in komunistom

Trockij dokazuje svojo nedolžnost

On ni skoval zarote proti Stalinu

Mexico City, 14. apr.—Leon Trockij, bivši vodilni boljševik, ki ga je sovjetski diktator Stalin izgnal iz Rusije, je včeraj pred člani ameriške komisije dokazoval svojo nedolžnost. On je obdolžen, da je imel sestanke z Vladimirjem Rommom, bivšim dopisnikom Izvestij, glasila sovjetske vlade, v Washingtonu, v Parizu, v juliju l. 1933, v decembru l. 1935 pa z G. L. Piatkovom, bivšim pomožnim komisarjem sovjetskih industrij, v Oslu, Norveška. Trockij je dejal, da Romma sploh ne pozna, da se ni nikdar sestel z njim, niti z drugimi "zarotniki", ki so hoteli umoriti Stalina in druge visoke sovjetske uradnike ter skleniti zvezo z Japonsko in nacijsko Nemčijo, da bi ti dve državi napadli Sovjetsko unijo na dveh frontah in jo raztrgali.

Romm je sovjetski žurnalista, če je še živ. On ni bil obtoženec pri prvi obravnavi, ki se je vršila v januarju pred sovjetskim sodiščem, temveč priča. Kot tak je izpovedal, da je bil posredovalec med Trockijem in zarotniki. On je prenašal pisma med Trockijem in drugimi sovjetskimi teroristi.

Trockij je rekel, da na 25. julija l. 1933, na dan sestanka z Rommom v Parizu, kakor je slednji povedal na obravnavi, sploh ni bil v Parizu, temveč v svoji vili v St. Palaisu, daleč stran od Pariza. Vrh tega je bil tudi bolan, kar je potrdila tudi njegova žena, ki je včeraj tudi nastopila pred člani ameriške komisije. Prav tako je Trockij zanimal sestanek s Piatkovom v Oslu v decembru l. 1935. Piatkov več ne živi. Bil je ustreljen zaenost z drugimi dvanajstimi zarotniki, ki so bili spoznani za krive pred sovjetskim sodiščem v januarju preteklega leta.

Hitler ukazuje papežu: 'Roke proč od Nemčije!'

Berlin, 14. apr.—Hitlerjeva vlada je včeraj odgovorila papežu Piju na njegovo encikliko, v kateri je obtožil Nemčijo, da je kršila konkordat iz leta 1933. Odgovor se v jedru glasi, da Nemčija ne bo trpela nobenega vmešavanja v svoje notranje zadeve s strani Vatikana. Obenem je Hitler odredil nove sodne procese proti katoliškim duhovnikom, menihom in nunam, obtoženim kršenja deviznih zakonov.

Roebuck, justični minister, ki se ne strinja s Hepburnovimi stališči in gonjo proti CIO, bosta najbrž predložila resignaciji. Premier je včeraj dejal, da nima nič proti organizatorjem, ki jih pošilja Ameriška delavska federacija v Kanado, "ker ti niso prekuhani". Tega ne more reči o komunistih in organizatorjih CIO, katerih aktivnosti v Združenih državah so "absolutno nelegalne." Naglasil je, da je prijatelj delavcev, kar je že večkrat pokazal, toda zatiral bo komunistično propagando, dokler bo na čelu provincne vlade, in Arthur

Ostra debata o protilincarskem zakonu

Drhal linčala dva zamorca v Missisippiju

Washington, D. C., 14. apr.—Včeraj so padale ostre besede v kongresni zbornici v teku debate o protilincarskem zakonskem osnutku, ki ga je predložil kongresnik Gavagan. V besedni bitki so bili zavojevalci kongresniki z juga in severa. Kongresniki s severa so obsojali drhal-ska nasilja v južnih državah, kongresniki z juga pa so kazali na ganeške umore v mestih na severu.

Zbornična galerija je bila natrpana z zamorci, ki so se silno razburili, ko je viharina debata dosegla višek. Začeli so demonstirati, nakar so dobili ukor od predsednika zbornice.

Zamorci so aplavdirali kongresniku Flahu iz New Yorka, ko je dejal, "da vi na jugu ne postavite linčarskih morilcev niti pred sodišče. Drhal ima vso oblast v južnih državah."

Kongresnik William M. Colmer, demokrat iz Missisippija, je hotel vedeti, "ali je protilincarski načrt napravljen tudi proti ganeškim morilcem v Fishevi državi," drugi kongresniki iz južnih držav pa so hoteli izvedeti, kakšno stališče Fish zavzema napram sedečim stavkam. On je odgovoril, da se to nanaša na lastninske pravice, toda on amatra, da so človeške pravice več kakor lastninske.

Kongresnik Gavagan, avtor načrta, ki v kongresu zastopa Harlem, zamorsko četrt v New Yorku, je govoril v prilog svojemu osnutku. Dejal je, da je v soglasju z ustavo, kongresniki z juga pa so ga pobijali in argumentirali, da je neustaven, ker določa federalno vmešavanje v državne zadeve.

Ko se je rabuka nekoliko polegla, je prišlo poročilo, da je drhal linčala dva zamorca v Jacksonu, Miss., tretjega pa silovito pretepla. To je izzvalo nov vihar med kongresniki, da so očitki in obdolžitve spet letele z vseh strani. Hugh White, guvernir Missisippija, se je nekaj ur prej hvalil na farmerski konferenci, "da smo lahko ponosni, ker ni bilo nobenega linčanja v moji državi že petnajst mesecev." Zamorca sta bila linčana, ker sta umorila nekega trgovca.

Voditelji brezposelnih pri Hopkinsu

Zahtevajo zvišanje re-lifnih plač

Washington, D. C., (FP)—Zadnje dni so se oglašili pri federalnem administratorju WPA Harryju Hopkinsu voditelji Workers Alliance of America in se pogovarili o tem in onem zastran relifa.

Do Hopkinsa so šli z dvema zahtevama. Prva je za splošno zvišanje re-lifnih plač za 20%

ZAVLAČEVANJE STANOVANJSKEGA PROGRAMA

Gradimo hiše namesto jetnišnic, je senatorjev apel

POTREBA KONGRESNE AKCIJE

Washington, D. C., (FP)—"Gradbena industrija se ne bo izvikla iz depresije, če ne bo kongres sprejel zakonski načrt glede federalnega financiranja gradnje cenjenih delavskih stanovanj," je rekel senator Wagner iz New Yorka v svojem apelu na ljudstvo, naj pritiska na kongresu, da tako pospeši sprejetje njegovega načrta. Njegov načrt predvideva podiranje slumskih predelov v velikih mestih in gradnjo delavskim stanovanj, kar bi rezultiralo v uposlavljanju milijona delavcev, ki so zdaj brez zaslužka.

Wagner je v svojem apelu opozoril javnost, da so milijoni odvisni od milosti velikih hišnih posestnikov, ki navijajo stanarino. Odrzgovati si morajo pri živilih in obleki, ker jih posestniki odirajo z visoko stanarino. V Ameriki je akutno pomanjkanje stanovanj.

"Več slumskih distriktov pomeni več bolezni, smrti in zločinov," je rekel Wagner. "S človeškega, socialnega in bižniškega stališča so slumi najdražja stvar. Amerika, najbogatejša država na svetu, bi ne smela trpeti, da ena tretjina njenega prebivalstva živi v blogih, ki so gnezda zločinov. Namesto da bi gradili več bolnišnic in jetnišnic, odpravimo slumske predelave, zgradimo cenene delavske hiše in potem ne bomo jetnišnice več potrebne. To je problem, ki ga mora rešiti Amerika v svojo lastno korist."

Wagner je dejal, da so gotove sile na delu v Washingtonu in te so odgovorne za zavlačevanje izvajanja stanovanjskega programa. Dejal je, da je vlada priskočila na pomoč bankirjem in industrijcem, ko so bili v stiski, zato je njena dolžnost, da ščiti človeška življenja.

Ameriška delavska federacija, centralne delavske unije v velikih industrijskih mestih in druge delavske organizacije podpirajo Wagnerjev načrt gradnje cenjenih delavskih stanovanj.

Legislativni program zveze brezposelnih je bil zadnje dni predložen nižji zbornici v obliki zakonskega osnutka po kongresniku Boileau iz Wisconsinu. Osnutek določa tri milijarde za re-lifna dela v fiskalnem letu 1938 in eno milijardo kot subvencijo državam za direktni relif. Po tem programu bi WPA uposlavala tri milijone brezposelnih en milijon več kakor zdaj.

Anglija v škripcih vsled blokade

Baščani krepko odbijajo napade fašistov

London, 14. apr.—Angleška vlada je bila danes informirana, da je španski fašistični glavni Franco odredil z minami zapreti vsa španska pristanišča, ki so pod kontrolo vlade ljudske fronte. Nadaljnje informacije se glase, da pri tej blokadi sodelujejo tudi italijanske in nemške bojne ladje. To je spravilo angleško vlado v velike škripe, ker bo zdaj prisiljena storiti nekaj, če ne bo popolnoma prepustiti španskih voda Italiji in Nemčiji. Če prizna blokado, se s tem odprto postavi na stran Franco, Italije in Nemčije, ako pa ne prizna blokade, mora s silo poskrbeti, da imajo angleške trgovske ladje odprto pot v španska pristanišča. Kaj stori Anglija?

Rim, 14. apr.—Italijanski fašistični listi se danes očitno norca delajo iz Anglije, da je njene moči na morju konec in urgirajo španske fašiste, naj brezobzirno potopijo vsako angleško ladjo, ki se pokaže v bližini Španije.

Pariz, 14. apr.—Juan Antonio Aguirre, predsednik španske avtonomne province Baske ob severnem obrežju Španije, je silno apeliral na Anglijo in Francijo, naj pošljejo svoje ladje z živili v Bilbao, glavno mesto Baske, ki je zadnje dni z beguni iz okolice naraslo na 300.000 prebivalcev in je zdaj v stiski za hrano. Aguirre poroča, da je bila fašistična ofenziva ustavljena pred Durangom, 16 milj južno od Bilbaoja, in obrežne baterije v Bilbaou dajejo ladjam dovolj zaščite, da lahko brez skrbi pridejo v luko. Fašistična blokada v Blakajskem zalivu je samo v besedah in grožnjah, dejanski je pa ni in provinca Baske se ne bo nikdar podala fašistom.

Pariški list "L'Information" je včeraj objavil vest iz Berlina, da bo General Francisco Franco kmalu odločil vodstvo španske armade. Baje bo to storil na pritisk iz Berlina in Rima, kjer je mnenje, da Franco ni dovolj energičen.

Madrid, 14. apr.—Ofenziva španske ljudske milice pred Madridom se nadaljuje šest dni. Milica drži vse pridobljene postojanke, južno in severozapadno od mesta in nadaljuje napade na dva strateška hriba, Garabitas in Aguila, na zapadni strani, na katerima imajo fašisti težke topove za bombardiranje Madrida. Fašistične čete pred Madridom so zdaj izključno Maročani in tuji legionarji pod vodstvom nemških oficirjev.

Roosevelt vztraja pri reviziji sodišč

Priporočil bo nove delavske zakone

Washington, D. C., 14. apr.—Odlok vrhovnega sodišča glede ustavnosti Wagnerjevega delavskega zakona ni prav nič vplival na Rooseveltov program za revizijo federalnega sodnijskega sistema. Roosevelt je dal včeraj vedeti svojim ožjim prijateljem v kongresu, da bo vztrajal pri svoji reformi vrhovnega sodišča. Dalje je Roosevelt namignil, da bo v kratkem priporočil kongresu nove delavske zakone za reguliranje delovnika in minimalne meze. Da li bo to zakonodajstvo obnovitev NRA ali temu slično, še ni znano. Medtem se Rooseveltova administracija pripravlja na izvajanje Wagnerjevega delavskega zakona na vsej črti. Federalni delavski odbor ima nalogo, da pritiska na delodajalce na splošno, naj priznajo unijo in se

LEWISOV ODBOR BO RAZTEGNIL AKTIVNOSTI

Veliki uspehi organizatorične kampanje

VEDNO VEČ INDUSTRIJ UKLJUČENIH

Washington, D. C., (FP)—John Brophy, direktor Odbora za industrijsko organizacijo, je naznanil, da bo njegova organizacija kmalu začela izdajati čarterje unijam, ki se strinjajo z načeli industrijskega unionizma in so v konfliktu z Ameriško delavsko federacijo. To naznanilo je odgovor Williamu Greenu, predsedniku ADF, ki je namignil, da bo sklical sejo eksekutivnega sveta, na kateri bodo razpravljali o izključitvi Lewisovih unij iz federacije.

Brophy je dejal, da je organizatorična kampanja, katero vodi njegova organizacija v avtni, jeklarski in kavčurarski industriji, uspešna. Prvi velik uspeh je bil, ko je korporacija General Motors kapitulirala pred CIO. Carnegie-Illinois Steel, največja korporacija v jeklarski industriji, je potem podpisala pogodbo z Zvezo železarskih in jeklarskih delavcev, Lewisovo organizacijo. Zda se je organizatorična kampanja raztegnila na tekstilno in čevljarstvo industrijo v novoangleških državah. Brophy je rekel, da njegova organizacija stalno prejema apele iz industrijskih središč, naj pošlje organizatorje. "Nikdar prej v zgodovini ni bil unijski sentiment tako močan kakor je danes," je dejal Brophy, ki je že veliko let aktiven v delavskem gibanju. "Čelo Ameriške delavske federacije ima koristi od našega truda. Nove unije vstajajo povsod, ker so se delavci pričeli zavedati, da je v organizaciji sila, ki jim lahko nudi protekcijo."

Unija Mine, Mill & Smelter Workers je nadaljnja Lewisova organizacija, ki zaznamuje uspehe v svoji organizatorični kampanji. Aktivna je med rudarji v rudnikih cinka in svineca v Kansasu ter v rudnikih bakra in srebra v Arizoni in Montani.

Algie Shoe Co., ki ima svoje tovarne v Cambridgu, Masa., je pravkar sklenila pogodbo z Lewisovo unijo čevljarških delavcev in s tem je bila tridesetna stavka končana. Pogodba določa priznanje unije, zaprtje delavnice in splošno zvišanje meze 15 odstotkov.

Policijski naval na zdravniške mazače v Chicagu

Chicago, 14. apr.—Policija je včeraj aretirala 14 "specialistov" in eno "specialistko" za razne bolezni, po domače mazače, ki zdravijo ljudi, ne da bi bili zdravniki. Policija ima na pikli še mnogo več takih "čudodelnikov".

Organizatorje CIO vrgli v zapor v Mainu

Lewiston, Me.—Radi izbruh stavke pri 18 izmed 19 čevljarških družb, ki uposlužajo 6200 delavcev, je bilo vrženih v zapor več čevljarških organizatorjev CIO pod obtožbo zarotništva. Čevljarji zahtevajo 15% zvišanje plač in priznanje unije. kolektivno pogajajo, obenem bo pa vplival na delavske organizacije, da omeje epidemijo sedečih stank in se pri bodočih sporih z delodajalci obračajo na federalni odbor.

Francis Perkins, tajnica delavskega departmanta, je sklicala konferenco vodilnih industrijskih in delavskih voditeljev za 20. aprila.

Pasja logika

nih državah.	35
Združene države	31
Anglija	26
Nemčija	21
Švica	20
Danska	19
Nizozemaka	18
Belgija	14
Francija	12
Japonska	10
Čehoslovaška	8
Norveška	7
Ogrska	6
Italija	5
Poljska	5
Španija	4
Portugalska	3
Grčija	2
Rumunija	1
Jugoslavija	1

Vesti iz Jugoslavije

**LEJ NAJVEČJA PLANIN-
KATASTROFA PRI
NAS: DEVET MRTVIH**

**Smrtni plaz zajel 28 smu-
čarjev pod Storiščem. — De-
set jih je rešilo, devet
je obšlo pod velikim
snegom, ki so brez dvoma
mrli. — Novi plazovi ovirajo re-**

**Reševanje je bilo tako obve-
ščeno bližnja vas Lom, odkoder
so takoj odhiteli domačini na po-
moč, hkrati pa obvestili Tržič,
kjer je ob dveh popoldne tovar-
niška sirena zatulila kakor ob
požaru. Reševalci so se zbrali in
odhiteli na kraj nesreče reševati.
Pridružila sta se jim tudi zdrav-
nika dr. Pance in dr. Premru iz
Tržiča.**

Težavno reševanje
Reševanje je bilo oteženo zaradi nevarnosti novih plazov. Hkrati je bil usodni plaz izredno velik: ponekod do 20 metrov globok. Zdravnika sta pregledala rešene smučarje in ugotovila le majhne poškodbe. Vsi rešenci bodo ostali lahko v domači oskrbi in bodo v nekaj dneh popolnoma okrevali in si opomogli od strahu, le kolarskega vajenca Slavka Lukana so prenesli v dolino, da ga prepeljejo v ljubljansko bolnišnico.

**Do večera so rešili izpod plu-
za le dva, Ovsenka in Rudolfa
Plajbesa, oba mrtva. Morali so
reševanje prekiniti, ker se usi-
pajo vedno novi plazovi in so re-
ševalci že popoldne bili v stalni
nevarnosti. Ker so to le manjši
plazovi in glavnega še ni bilo,
so se morali reševalci umakniti
in bodo jutraj pričeli znova z
odkopavanjem.**

**V Tržiču je zavladala žalost v
vsem mestu, saj je skoraj ni hi-
še, kjer ne bi žalovali za sinom
ali za možem ali za sorodnikom
ali prijateljem, ki je našel smrt
pod plazom.**

**Ta nesreča predstavlja doslej
največjo nesrečo v slovenskih
planinah. Zgodila se ne bi, če bi
privedli upoštevati dejstvo,
da je to čas največje nevarnosti
plazov. Nevarnost je povečala
še velikonočno vreme, ki nam je
poslalo novega snega, ki bo mo-
ker in težak na vseh strmeh
pobočjih v plazovih zgrmel v do-
lino.**

**Umrl je dr. Ljudevit Pivko. —
V Mariboru na velikonočni
ponedeljek 29. marca umrl 57 let-
ni profesor, dr. Ljudevit Pivko.
Znan je bil kot nacionalni dela-
vec, bil je nekaj let poslanec v
Beogradu. Zelo znan je postal
med vojno v tako imenovani car-
zanski zadevi, ko je na italijan-
ski fronti leta 1917 skoraj s cel-
nim polkom in mnogimi češkimi,
slovenskimi in hrvaškimi oficir-
ji pobegnil k Italijanom in se-
stavil dobrovoljski odred, ki se
je na italijanski strani boril pro-
ti Avstriji. Po vojni je postal
profesor na mariborskem učite-
ljišču in na gimnaziji. Lani je
nevarno obolel, bil operiran, imel
več mesecev bolniškega dopu-
sta, februarja spet nastopil služ-
bo, na velikonočno nedeljo ga je
spet napadla bolezen in nasle-
dji dan je umrl.**

**Poboj dveh kvartačev. — Na
velikonočno soboto sta v Spod-
njem Radvanju pri Mariboru
kvartala v neki gostilni 22 letni
ključavničar Jože Malek in 31-
letni delavec Ivan Brčlec, pa sta
se nazadnje sprla in odšla do-
mov. Toda Malek, znan prete-
pač, je stopil domov samo po bo-
dalo, potem pa je stopil k Brgle-**

**Ali ste naročeni na dnev-
nik "Prosveto"? Podpirajte
svoj list!**

**Na podlagi teorije, da Blum bolj
predstavlja načela demokracije
kakor Baldwinova vlada v Angli-
ji, je pripravljen Roosevelt na
sodelovanje v poskusih, katerih
cilj je uvrstitve miru.**

**Državni tajnik Cordell Hull je
nedavno dejal, da se mirovna
formula, sprejeta na konferenci
v Buenos Airesu, lahko raztegne
tudi na Evropo. Evropske države
kupi je bilo v Ameriki in po-
sledica je dviganje cen, kar lah-
ko povzroči nov gospodarski po-
lom. Tega se Roosevelt boji, kar
kaže njegova izjava, v kateri je
poudarila, da bo njegova admini-
stracija skušala povečati aktiv-
nosti drugih industrij, ki nima-
jo zvez z oboroževalno tekmo.**

**Krajsi delovnik v
tekstilni industriji**
**Problem pred medna-
rodno konferenco**

**Washington, D. C. — (FP) —
Ameriški tekstilni magnati so
naklonjeni skrajšanju delovnega
tedna na 40 ur, kolektivnemu po-
gajanju in odpravi otroškega de-
la, je dejal Max Gardner, njihov
representant na mednarodni tek-
stilni konferenci, ki se vrši v
Washingtonu. To izjavo je podal
v teku debate o glavnem proble-
mu, ko je priporočal mednarodni
dogovor glede splošnega skraj-
šanja delovnih ur v tekstilni in-
dustriji vseh držav.**

**Japonaki in angleški delegatje
so pobijali Gardnerjev predlog,
češ, da je neizvedljiv. Naglasila
so, da je treba upoštevati
mezdne razlike in delovne pogo-
je v raznih državah, zlasti na
Japonskem, kjer je medzni stan-
dard zelo nizek. Arthur Shaw,
angleški delegat in član izvršne-
ga sveta Britanskega kongresa
strokovnih uni, je dejal, da so
japonski tekstilni delavci naj-
bolj izkoriščani in to kvarno
vpliva na druge države, katerih
tekstilne industrije morajo kon-
kurirati z japonsko tekstilno in-
dustrijo na svetovnih tržičih. Dalje
je rekel, da so bili že na
delavski konferenci l. 1919 pod-
vzeti koraki glede skrajšanja
delovnega tedna v tekstilni in-
dustriji, kar pa je izzvalo opozi-
cijo s strani Japonske in Indije.
V naslednjih letih so skoro vse
države skrajšale delovne ure,
toda na Japonskem morajo de-
lavci delati še vedno sedem dni
v tednu.**

**Represant francoske vlade
na mednarodni konferenci je
predlagal koncesije državam, ki
bi skrajšale delovni teden v
tekstilni industriji, da se tako
ublaži tekma za svetovna trži-
šča, ki povzroča konflikte.**

**Kampanja v oljni
industriji je v teku**
**Unija se najprvo spravi
nad Standard Oil**

**Houston, Tex. — (FP) — Pod
vodstvom CIO se je v petrolejski
industriji zadnje dni pričela ena
najbojnejših organizatoričnih
kampanj, ki naj privede v unijo
približno milijon petrolejskih
delavcev. Kampanja je bila tu-
kak formalno odprta na seji ek-
sekutivne unije Oil Field, Gas
Wel & Refinery Workers of A-
merica, ki je del CIO.**

**Na čelu kampanjskega odbora
so Philip Murray, podpredsed-
nik rudarske unije in vodja
jeklarske kampanje, Charles
P. Howard, predsednik medna-
rodne tipografske unije, in
H. C. Fremming, predsednik
unije petrolejskih delavcev. V
kampanjski odbor so bili imeno-
vani na zadnji seji CIO.**

**Kampanja bo objela štiri glav-
ne panoge petrolejske industri-
je: produkcijske, kjer je uposle-
nih po oceni unije 102.000 delav-
cev, rafinerijske, kjer dela 87-
000 delavcev, tržne (na debelo in
drobno) s 320.000 delavci, nade-
ljnega pol milijona delavcev pa
je uposlenih pri distribuciji gaso-
lina in drugih produktov. In-
dustrija je v organizatorične
svrhe razdeljena v sedem dis-
triktov. Njena največja koncent-
racija je v Texasu, kjer je upo-
slenih pri oljnjakih, rafinerijah
in transportaciji blizu 90.000 de-
lavcev.**

**Unija se bo najprej lotila mo-
gočnega Rockefellerjeve Standard
Oil korporacije in njenih podruž-
nic. Med slednjimi je največja
Humble Oil Co., ki je največja
produkcijska enota te vrste na
svetu in ima v Baytownu, Tex.,
gigantične čistilnice. Humble Oil
postane prva tarča kampanje.**

**Njeni bosje so nedavno ustanovi-
li za "lojalne delavce" Humble
Employees Security ligo ali kom-
panijsko unijo. Fremming je re-
kel, da bo poslanih med delavce
toliko organizatorjev kolikor bo
potrebno.**

**Konkurenčno kampanjo v tej
industriji je naznanil tudi John
P. Frey, načelnik kovinskega de-
partamenta Ameriške delavske
federacije, katerega so tekstilni
delavci v Connecticutu zadnjič
krstili s "štrajkolomcem. Frey
je naznanil pričetek kampanje za
15. aprila, ko bo imel v tem me-
stu shod.**

**V kampanji bosta aktivno so-
delovala tudi Murray in Howard.
Slednji bo šel na govorniško turo
po Texasu proti koncu aprila,
Murray pa v maju po Oklahomi,
Kansasu in Texasu.**

**Nova mirovna kon-
ferenca na vidiku**
**Utrditev miru na evrop-
skem kontinentu**

**Washington, D. C. — (FP) —
Tu so se pričele širiti govorice,
da se predsednik Roosevelt navdu-
šuje za mednarodno mirovno
konferenco in da je že dal navo-
dila ameriškim poslanikom v e-
vropskih državah, naj poizvodu-
jejo, ali so te države za sklicanje
take konference. Roosevelt je za-
dovoljen z uspehom mirovne kon-
ference, ki se je pred nekaj me-
seci vršila v Buenos Airesu, ki
je rezultirala v sklenitvi dogovo-
ra med ameriški državami. Te so
se obvezale, da bodo poravnale
medsebojne konflikte na miren
način in ščitile integralnost svojih
teritorijev.**

**Informacije iz zanesljivih vi-
rov se glasijo, da imata Roose-
velt in francoski premier Blum
slične ideje glede uvrstitve miru
v Evropi. Oba amaterska carin-
ske zidove za veliko zlo, ker ovir-
ajo mednarodno trgovino in iz-
živajo konflikte, obenem pa vidi-
ta veliko nevarnost v oboroževal-
ni tekmi, v kateri so udeležene
vse države. Njuno mnenje je, da
ta tekma vodi v katastrofo. Ti
virji citirajo tudi Rooseveltove
izjave, ki potrjujejo, da je on za
splošno kooperacijo v interesu
svetovnega miru. Ameriški po-
slanik Bullitt v Parizu je zago-
varjal Bluma, ko so ga pred ne-
kak tedni napadali v Londonu.**

Diktatorji in diktature
**Razgovor z višjim fašističnim
oficirjem v Trstu**

**Po dolgih letih sem zopet po-
setil Trst, ki v dobi fašističnega
imperija vedno igra, ne samo
važno trgovsko, temveč tudi po-
litično-ekspanzivno vlogo fašiz-
ma.**

**Kot vsak potnik, tako sem se
tudi jaz, v pozni popoldanski uri
umaknil v kavarno, da si odpo-
čijem živce od velikega cestne-
ga hrupa.**

**Nisem še niti popil svojega
"ekspresa", ko zagledam starega
znanca v družbi fašističnega
častnika. Stopil sem k njima in
po običajnih pozdravnih vpraša-
njih se je med nama razvil po-
govor, v katerega sva pritegnila
prisotnega višjega fašističnega
oficirja.**

**"Kako se vam kaj dopade v
Trstu?" — je vprašal z živim
pogledom. "Lepo mesto je in zdi
se mi, da se je promet v zadnjih
letih še bolj povečal" — sem
mirno odgovoril.**

**"Kdaj ste bili zadnjič tu? —
Pred abesinsko vojno?"**

**"Da!" — sem dejal; vesel, da
se je pogovor obrnil na stvar, ki
me je zanimala. "Zdi se mi..."**

**— sem hitro nadaljeval — "da
je to aktivnost treba še vedno
pripravi abesinski vojni..."**

**"Ne!" — mi je kratko odvr-
nil — "Abesinija je del našega
imperija in normalno življenje
je že začelo!" Nato se je nasmel-
jal: "Angleži, ki znajo realno
gledati samo v svojo korist, so se
enkrat za vselej usteli. Ko bi
bili bili abesinski cesar sprejel
tako v začetku Mussolinijevo
ponudbo, bi bil še danes v Addis
Abbabi. Sedaj je g. Tafari v lon-
donski megli, kjer se bo prej ko
slej izgubil..."**

**Molčal sem. Moj znanec je vzel
v roke časopis in dejal: "Sedaj
je bolj aktualno špansko vpra-
šanje."**

**"Mislil, da tudi to ne dolgo!"
— je zopet povzel besedo fašis-
tični častnik — "kajti mi fašis-
ti vsa vprašanja, katere druge
države prebivajo na demokratski
način iz vseh mogočih vidikov
— etičnih, političnih in celo
moralnih ozirov, rešimo z eno ge-
sto in to s tako, da je dosežen
naš cilj in smoter..."**

**"To se pravi!" — sem mu sko-
čil v besedo... "vi mislite, da
bo general Franco zmagal..."**

**"Ni me mislim — je takoj od-
vrnil — temveč sem popolnoma
prepričan, da bo zmagal, kajti
"On" je rekel, da mora zmagati
in on ve zakaj je to rekel in je
tudi o tem popolnoma prepričan,
da bo zmagal..." Pokazal je na
list, kjer se je pisalo o angle-
škem oborožitvenem programu
in ironično dejal: "Čim Franco
zmaga, bo Sredozemsko morje
zaprt in vse angleško oborože-
vanje bo brezpredmetno..."**

**"Ne verjamem!" — sem dejal
— da bo po končani vojni Spa-
nija tako kmalu okrevala od držav-
ljanske vojne, da bi se tudi
ona lahko začela oboroževati..."**

**"V šestih mesecih go bomo z
Nemčijo tako oborožili, da bo tre-
tja najmočnejša fašistična drža-
va v Evropi..." Nato je sme-
je nadaljeval: "Če ne bo že se-
daj kmalu bolj oborožena, ko sa-
ma angleška..."**

**"Kaj pa Francija?" — sem
dejel... "Ali bo mirno gleda-
la?"**

**"Pred vsem zapomnite si eno!"
— je odločno dejal. — "Za časa
abesinske vojne je bilo tudi
mnogo hrupa, pa se vendar ni
upal nihče ganiti. Tako tudi se-
daj. Francija je igro izgubila s
tistim trenutkom, ko je začela
državljanska vojna. Samo fašiz-
em ve kaj hoče in zato tudi ne
ozirajo se na nobeno stvar stopa
tudi takoj v akcijo. Zapomnite
si. Mi smo pripravljeni! Fran-
cija pa je v razsulu! Nova Spa-
nija, ki bo rešila nemško gospo-
darsko stisko! Mala antanta tu-
di ne obstoja več, naš cilj je do-
segla Nemčija! Pot je prosta."**

**"Vi torej mislite!" — sem de-
jal — "da bodo trije odločevali
usodo Evrope?"**

**"Ne, jaz sem prepričan, da jo
še vodijo in bodo vodili Evrope:
Mussolini, Hitler in Franco."
Recimo torej, da bodo evrop-
sko politiko vodile Italija, Nem-
čija in Španija, toda kako si
vendar zamišljate ureditev vseh
gospodarskih vprašanj, ki so**

**Krajsi delovnik v
tekstilni industriji**
**Problem pred medna-
rodno konferenco**

**Washington, D. C. — (FP) —
Ameriški tekstilni magnati so
naklonjeni skrajšanju delovnega
tedna na 40 ur, kolektivnemu po-
gajanju in odpravi otroškega de-
la, je dejal Max Gardner, njihov
representant na mednarodni tek-
stilni konferenci, ki se vrši v
Washingtonu. To izjavo je podal
v teku debate o glavnem proble-
mu, ko je priporočal mednarodni
dogovor glede splošnega skraj-
šanja delovnih ur v tekstilni in-
dustriji vseh držav.**

**Japonaki in angleški delegatje
so pobijali Gardnerjev predlog,
češ, da je neizvedljiv. Naglasila
so, da je treba upoštevati
mezdne razlike in delovne pogo-
je v raznih državah, zlasti na
Japonskem, kjer je medzni stan-
dard zelo nizek. Arthur Shaw,
angleški delegat in član izvršne-
ga sveta Britanskega kongresa
strokovnih uni, je dejal, da so
japonski tekstilni delavci naj-
bolj izkoriščani in to kvarno
vpliva na druge države, katerih
tekstilne industrije morajo kon-
kurirati z japonsko tekstilno in-
dustrijo na svetovnih tržičih. Dalje
je rekel, da so bili že na
delavski konferenci l. 1919 pod-
vzeti koraki glede skrajšanja
delovnega tedna v tekstilni in-
dustriji, kar pa je izzvalo opozi-
cijo s strani Japonske in Indije.
V naslednjih letih so skoro vse
države skrajšale delovne ure,
toda na Japonskem morajo de-
lavci delati še vedno sedem dni
v tednu.**

**Represant francoske vlade
na mednarodni konferenci je
predlagal koncesije državam, ki
bi skrajšale delovni teden v
tekstilni industriji, da se tako
ublaži tekma za svetovna trži-
šča, ki povzroča konflikte.**

**Delavsko razsodišče
odredilo volitve**

**San Diego, Cal. — Vprašanje,
kdo naj reprezentira strojnike
pri Consolidated Aircraft Corp.
pri kolektivnih pogajanjih —
kompanijska ali prava unija —
bo rešeno pri volitvah, katere je
razpisalo federalno delavsko
razsodišče na apel krajevne
unije Mednarodne zveze stroj-
nikov. Volitve se bodo vršile 26.
aprila pod nadzorstvom T. J.
Nylenderja, pokrajinskega di-
rektorja delavskega razsodišča
v tem distriktu.**

**Unija livarjev zma-
gala po kratki stavki**

**Brandford, Conn. — Unija li-
varjev, včlanjena v Lewisovem
odboru CIO, je izvojevala pri-
znanje kot predstavnica svojih
članov pri kolektivnih pogaja-
njih z Brandford Malleable Iron
Co. in s tem je bila enotedenska
stavka končana. Pogodba dolo-
ča poleg priznanja unije tudi
zvišanje mezde 15 odstotkov in
skrajšanje delovnih ur.**

**Scrippssov list sklenil
pogodbo s časnikarji**

**Columbus, O. — Tukajšnji
Scripps-Howardov list The Co-
lumbus Citizen se je po daljšem
obotavljanju končno podal ča-
snikarski uniji American News-
paper Guildu in sklenil kolektiv-
no pogodbo. Minimalna plača za
izveščane poročevalce je \$40 za
40 ur dela na teden. S to pogor-
dbo je časnikarska unija prebila
jed v Columbusu.**

Diktatorji in diktature
**Razgovor z višjim fašističnim
oficirjem v Trstu**

**Po dolgih letih sem zopet po-
setil Trst, ki v dobi fašističnega
imperija vedno igra, ne samo
važno trgovsko, temveč tudi po-
litično-ekspanzivno vlogo fašiz-
ma.**

**Kot vsak potnik, tako sem se
tudi jaz, v pozni popoldanski uri
umaknil v kavarno, da si odpo-
čijem živce od velikega cestne-
ga hrupa.**

**Nisem še niti popil svojega
"ekspresa", ko zagledam starega
znanca v družbi fašističnega
častnika. Stopil sem k njima in
po običajnih pozdravnih vpraša-
njih se je med nama razvil po-
govor, v katerega sva pritegnila
prisotnega višjega fašističnega
oficirja.**

**"Kako se vam kaj dopade v
Trstu?" — je vprašal z živim
pogledom. "Lepo mesto je in zdi
se mi, da se je promet v zadnjih
letih še bolj povečal" — sem
mirno odgovoril.**

**"Kdaj ste bili zadnjič tu? —
Pred abesinsko vojno?"**

**"Da!" — sem dejal; vesel, da
se je pogovor obrnil na stvar, ki
me je zanimala. "Zdi se mi..."**

**— sem hitro nadaljeval — "da
je to aktivnost treba še vedno
pripravi abesinski vojni..."**

**"Ne!" — mi je kratko odvr-
nil — "Abesinija je del našega
imperija in normalno življenje
je že začelo!" Nato se je nasmel-
jal: "Angleži, ki znajo realno
gledati samo v svojo korist, so se
enkrat za vselej usteli. Ko bi
bili bili abesinski cesar sprejel
tako v začetku Mussolinijevo
ponudbo, bi bil še danes v Addis
Abbabi. Sedaj je g. Tafari v lon-
donski megli, kjer se bo prej ko
slej izgubil..."**

**Molčal sem. Moj znanec je vzel
v roke časopis in dejal: "Sedaj
je bolj aktualno špansko vpra-
šanje."**

**"Mislil, da tudi to ne dolgo!"
— je zopet povzel besedo fašis-
tični častnik — "kajti mi fašis-
ti vsa vprašanja, katere druge
države prebivajo na demokratski
način iz vseh mogočih vidikov
— etičnih, političnih in celo
moralnih ozirov, rešimo z eno ge-
sto in to s tako, da je dosežen
naš cilj in smoter..."**

**"To se pravi!" — sem mu sko-
čil v besedo... "vi mislite, da
bo general Franco zmagal..."**

**"Ni me mislim — je takoj od-
vrnil — temveč sem popolnoma
prepričan, da bo zmagal, kajti
"On" je rekel, da mora zmagati
in on ve zakaj je to rekel in je
tudi o tem popolnoma prepričan,
da bo zmagal..." Pokazal je na
list, kjer se je pisalo o angle-
škem oborožitvenem programu
in ironično dejal: "Čim Franco
zmaga, bo Sredozemsko morje
zaprt in vse angleško oborože-
vanje bo brezpredmetno..."**

**"Ne verjamem!" — sem dejal
— da bo po končani vojni Spa-
nija tako kmalu okrevala od držav-
ljanske vojne, da bi se tudi
ona lahko začela oboroževati..."**

**"V šestih mesecih go bomo z
Nemčijo tako oborožili, da bo tre-
tja najmočnejša fašistična drža-
va v Evropi..." Nato je sme-
je nadaljeval: "Če ne bo že se-
daj kmalu bolj oborožena, ko sa-
ma angleška..."**

**"Kaj pa Francija?" — sem
dejel... "Ali bo mirno gleda-
la?"**

**"Pred vsem zapomnite si eno!"
— je odločno dejal. — "Za časa
abesinske vojne je bilo tudi
mnogo hrupa, pa se vendar ni
upal nihče ganiti. Tako tudi se-
daj. Francija je igro izgubila s
tistim trenutkom, ko je začela
državljanska vojna. Samo fašiz-
em ve kaj hoče in zato tudi ne
ozirajo se na nobeno stvar stopa
tudi takoj v akcijo. Zapomnite
si. Mi smo pripravljeni! Fran-
cija pa je v razsulu! Nova Spa-
nija, ki bo rešila nemško gospo-
darsko stisko! Mala antanta tu-
di ne obstoja več, naš cilj je do-
segla Nemčija! Pot je prosta."**

**"Vi torej mislite!" — sem de-
jal — "da bodo trije odločevali
usodo Evrope?"**

**"Ne, jaz sem prepričan, da jo
še vodijo in bodo vodili Evrope:
Mussolini, Hitler in Franco."
Recimo torej, da bodo evrop-
sko politiko vodile Italija, Nem-
čija in Španija, toda kako si
vendar zamišljate ureditev vseh
gospodarskih vprašanj, ki so**

Diktatorji in diktature
**Razgovor z višjim fašističnim
oficirjem v Trstu**

**Po dolgih letih sem zopet po-
setil Trst, ki v dobi fašističnega
imperija vedno igra, ne samo
važno trgovsko, temveč tudi po-
litično-ekspanzivno vlogo fašiz-
ma.**

**Kot vsak potnik, tako sem se
tudi jaz, v pozni popoldanski uri
umaknil v kavarno, da si odpo-
čijem živce od velikega cestne-
ga hrupa.**

**Nisem še niti popil svojega
"ekspresa", ko zagledam starega
znanca v družbi fašističnega
častnika. Stopil sem k njima in
po običajnih pozdravnih vpraša-
njih se je med nama razvil po-
govor, v katerega sva pritegnila
prisotnega višjega fašističnega
oficirja.**

**"Kako se vam kaj dopade v
Trstu?" — je vprašal z živim
pogledom. "Lepo mesto je in zdi
se mi, da se je promet v zadnjih
letih še bolj povečal" — sem
mirno odgovoril.**

**"Kdaj ste bili zadnjič tu? —
Pred abesinsko vojno?"**

**"Da!" — sem dejal; vesel, da
se je pogovor obrnil na stvar, ki
me je zanimala. "Zdi se mi..."**

**— sem hitro nadaljeval — "da
je to aktivnost treba še vedno
pripravi abesinski vojni..."**

**"Ne!" — mi je kratko odvr-
nil — "Abesinija je del našega
imperija in normalno življenje
je že začelo!" Nato se je nasmel-
jal: "Angleži, ki znajo realno
gledati samo v svojo korist, so se
enkrat za vselej usteli. Ko bi
bili bili abesinski cesar sprejel
tako v začetku Mussolinijevo
ponudbo, bi bil še danes v Addis
Abbabi. Sedaj je g. Tafari v lon-
donski megli, kjer se bo prej ko
slej izgubil..."**

**Molčal sem. Moj znanec je vzel
v roke časopis in dejal: "Sedaj
je bolj aktualno špansko vpra-
šanje."**

**"Mislil, da tudi to ne dolgo!"
— je zopet povzel besedo fašis-
tični častnik — "kajti mi fašis-
ti vsa vprašanja, katere druge
države prebivajo na demokratski
način iz vseh mogočih vidikov
— etičnih, političnih in celo
moralnih ozirov, rešimo z eno ge-
sto in to s tako, da je dosežen
naš cilj in smoter..."**

**"To se pravi!" — sem mu sko-
čil v besedo... "vi mislite, da
bo general Franco zmagal..."**

**"Ni me mislim — je takoj od-
vrnil — temveč sem popolnoma
prepričan, da bo zmagal, kajti
"On" je rekel, da mora zmagati
in on ve zakaj je to rekel in je
tudi o tem popolnoma prepričan,
da bo zmagal..." Pokazal je na
list, kjer se je pisalo o angle-
škem oborožitvenem programu
in ironično dejal: "Čim Franco
zmaga, bo Sredozemsko morje
zaprt in vse angleško oborože-
vanje bo brezpredmetno..."**

**"Ne verjamem!" — sem dejal
— da bo po končani vojni Spa-
nija tako kmalu okrevala od držav-
ljanske vojne, da bi se tudi
ona lahko začela oboroževati..."**

**"V šestih mesecih go bomo z
Nemčijo tako oborožili, da bo tre-
tja najmočnejša fašistična drža-
va v Evropi..." Nato je sme-
je nadaljeval: "Če ne bo že se-
daj kmalu bolj oborožena, ko sa-
ma angleška..."**

**"Kaj pa Francija?" — sem
dejel... "Ali bo mirno gleda-
la?"**

**"Pred vsem zapomnite si eno!"
— je odločno dejal. — "Za časa
abesinske vojne je bilo tudi
mnogo hrupa, pa se vendar ni
upal nihče ganiti. Tako tudi se-
daj. Francija je igro izgubila s
tistim trenutkom, ko je začela
državljanska vojna. Samo fašiz-
em ve kaj hoče in zato tudi ne
ozirajo se na nobeno stvar stopa
tudi takoj v akcijo. Zapomnite
si. Mi smo pripravljeni!**

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s epilogom—Pislovenil Vladimir Levstik

Sporočili so jim bili, da stari starček vendar že pri-
še, pa so se bile zbrale in so ga pričakovale. Na
galerijo sta bili prišli tudi vlastelini Hohlakovi-
vi, ki sta istotako pričakovali starca, toda v po-
sebnem oddelku, ki je bil določen za obiskoval-
ke plemenitega rodu. Gospa Hohlakova, mati,
bogata in zmerom okusno oblečena dama, je
bila še dokaj mlada oseba zelo prijetne vnanjo-
sti, malce blede, z jako živahnimi in skoro čisto
črnimi očmi. Ni ji bilo več ko tri in trideset
let, čeprav je bila že pet let vdova. Njena sti-
rinajstletna hčerka je bolehalo za ohromelostjo
nog. Ubogo dekletce že kakaga pol leta ni mo-
glo hoditi, vozili so jo v dolgim, udobnem na-
alanjaču na kolesih. To vam je bil prelesten
obrazek, malce suhljat od bolezni, a vesel. Ne-
kak porednega se je svetilo v njenih temnih,
velikih očeh z dolgimi vešicami. Mati se je že
spomladi pripravljala, da bi jo peljala v ino-
zemstvo, toda poleti so ju bili opravi zadržali
na imetju.

Že teden dni sta živeli v našem mestu, bolj
zaradi poslova nego zaradi pobožnosti, a vendar
sta bili pred tremi dnevi že enkrat pri starcu.
Zdaj sta prišli v drugo, čeprav sta vedeli, da ne
more starček skoro nikogar več sprejeti, in sta
še enkrat nujno prosili za "srečo, da vidita ve-
likega lečnika". Čakaje starčevega prihoda, je
mati sedela na stolu zraven hčerinega nasla-
njača, dva koraka od nje pa je stal star menih,
ne iz tega samostana, ampak doleč iz neke od-
daljene, malo znane hiše na severu. Tudi on
je šel, da bi ga starček blagoslovil. Toda sta-
rec, ko se je pokazal na hodniku, je krenil iz-
prva naravnost k ljudstvu. Mnogi so pritisnili
k pomolu s tremi stopnicami, ki je vodil z
nižkega hodnika na plano.

Starček je obstal na vrhni stopnici, nadel
epitrahil ter je blagoslovljal ženske, ki so ti-
šale k njemu. Privlekli so mu neko krikujočo,
držeč jo za obe roki. Ta, komaj je zagledala
starca, je zdajci jela nekakšno vrisati in
trepetati po vsem telesu, kakor da jo trese
bojzast. Starček ji je položil epitrahil na glavo
in pomolil nad njo kratko molitev; takoj je
utihnila in se pomirila.

Ne vem, kako je zdaj, a v svojem detinstvu
sem imel po vaseh in samostanih pogosto pri-
liko videti in slišati te krikuje. Vodili so jih k
službi božji in one so vreščale in lajale kakor
psi, da se je razlegalo po vsej cerkvi, kadar pa
so prinesli "darove" (obhajilni kruh in vino)
in so jih peljali k njim, je "obseidenost" takoj
prenehala in bolnice so se vselej pomirile za
nekaj časa. Otroka me je to navdajalo k veli-
kim presenečenjem in začudenjem. A baš ta-
krat sem slišal na svoja vprašanja od nekate-
rih vlastelinov, posebno pa od svojih učite-
ljev v mestu, da je vse prevara, da jim ne bi
bilo treba delati, in da se to vselej lahko od-
pravi s potrebno strogostjo, pri čemer so mi
v potrdilo pripovedovali razne zgodbe.

Toda pozneje sem z začudenjem zvedel od
zdravnikov-veščakov, da ni tu nikake prevare,
da je to strašna ženska bolezen, ki razsaja
menda posebno pri nas v Rusiji ter priča o tež-
ki usodi naše seljakinje, bolezni, ki si jo žens-
ke nakopilejo s tem, da se po težkih, nepri-
vilih porodih brez vsake zdravniške pomoči
prehitro izčrpavajo s trdim delom; mimo tega
iz neprestanega gorja, tepeža itd., česar neka-
tere ženske nature vendar ne morejo prenesti,
kakor je obča navada.

Čudno in trenutno ozdravljenje besneče in
otepajoče ženske, kakor hitro jo privedejo k
darovom — ozdravljenje, ki so mi ga razlagali
s pretvaro in mimo tega tudi s sleparijo, ki jo
prirejajo najbrže "klerikale" sami, se je vršilo
najbrže istotako povsem prirodno in žensko, ki
so jih peljale k darovom, pred vsem pa tudi
bolnica sama, so verovale trdno, kakor v
ustanovljeno resnico, da hudočni duh, ki se je

polastil bolne žene, nikoli ne more prenesti te-
ga, da peljejo bolnico k darovom in jo nagnejo
pred njimi.

In zato se je vselej neizogibno izvršil (in se
je tudi moral izvršiti) v nervozni in seveda tu-
di duševno bolni ženski v trenutku njenega
priklopa pred darovi, nekakšen pretresljaj, ki
ga je povzročilo pričakovanje gotovega čudež-
nega ozdravljenja in najpopolnejša vera v to,
da se čudež zgodi. In čudež se je zgodil, čeprav
samo za minuto.

Prav tako se je zgodil tudi zdaj, kakor hitro
je starček pokril bolnico s epitrahilom.

Mnoge izmed žensk, ki so se gnetle proti nje-
mu, so prelevale solze ganjenosti in zanosa, s
katerim jih je navdajal dojem trenutka; druge
so se pehale, da bi poljubile vsaj rob njegove
halje, spet druge so nekaj naricale. Blagoslo-
vili jih je vse, z nekaterimi se je tudi razgovar-
jal. Krikujejo je že poznali, priveli so jo bili od
blizu, iz vasi, ki je bila komaj šest vrst od sa-
mostana; že nekajkrat so jo pripeljali k njemu.

"Tale je pa od daleč!" je pokazal na še dokaj
mlado, a zelo shujšano in iznemogo žensko, ki
ni bila samo zagorela, ampak vasa počrnela v
obraz. Klečala je in z nepremičnim pogledom
zrla v starca. Nekaj brezumno zamaknjena je
bilo v njenih očeh.

"Od daleč, batjuška, od daleč, tristo vrst od-
tod. Od daleč, oče, od daleč," je s pojočim gla-
som odgovorila ženska, čudno enakomerno ma-
jaje z glavo na desno in levo in podpiraje si li-
ce z dlanjo. Govorila je, kakor bi naricala. Je
v narodu neko molčečno in potrpežljivo gorje,
ki se skriva vase in molči. Je pa tudi prehu-
dno gorje, ki se enkrat sprosti v solzah in se od ti-
ste minute izliva v naricanju. To se dogaja po-
sebnost pri ženskah. Vendar pa to gorje ni laž-
je od molčečnega. Naricanje ne daje druge to-
lažbe mimo te, da srce od njega še huje poka in
krvavi. Takšno gorje si tudi ne želi utehe,
ampak se hrani s čuvstvom svoje neotolajljivi-
sti. Naricanje izvira samo iz potrebe po ne-
prestanem razgrebanju rane.

"Iz mesta, kaj ne?" je nadaljeval starček, opa-
zujoč jo z zvedavim pogledom.

"Iz mesta smo, oče, iz mesta, kmečki ljudje,
a mestni, ker v mestu živimo. Prišla sem, oče,
da vidim tebe. Čuli smo o tebi, batjuška, čuli
smo. Sinka sem pokopala, dečka malega, pa
sem šla molit Boga. V treh samostanih sem
bila pa so mi veleli: 'Pojdi, Nastasjuška, o-
glaši se tudi tam, namreč pri vas, dragi, pri
vas.' Prišla sem, sredi sem bila pri polnočni-
kah, danes pa prihajam k vam."

"Zakaj pa plakaš?"

"Po sinku mi je hudo, batjuška, tri leta mu
je bilo, samo še dva meseca, pa bi imel tri leta.
Za sinkom se mučim, za sinkom. Poslednji si-
nek je bil, štiri avja jih imela z Nikituško, pa
ne ostanejo otročki pri naju dveh, ne osta-
nejo, zaželeni, ne ostanejo. Prve tri sem po-
kopala in nič zelo nisem žalovala za njimi, a
zdaj sem pokopala tega, poslednjega, in ga ne
morem pozabiti. Tako mi je, kakor da stoji tu
pred menoj in ne gre od mene. Dušo mi je iz-
sušil. Samo da pogledam na njegovo perlico,
na arajčico ali na čevljičke, pa me zagrabi, da
moram zavpiti. Razložim si, kar je ostalo po
njem, vsako njegovo stvarco, in gledam in vpi-
jem. Pa pravim Nikituški, svojemu možu: 'Pu-
sti me, gospodar, naj grem na božjo pot.' Izvo-
šček je, nista siromaka, oče, nista siromaka,
na svoje ime delava in vse imava svoje, konjič-
ke in kočijo. A kaj nama zdaj pomaga? Izpo-
zabljal se je začel moj Nikituška, odkar ni me-
ne, vem, da je tako, saj je bilo tudi prej: ko-
maj sem se obrnila v stran, že ga je zapeljala
slaboat. A zdaj niti nanj ne mislim. Vidite, že
tretji mesec sem z doma. (Daje prihodnjik.)

Magda je zamišljeno krenila
s pismi v salon. Ob živahno pla-
polajočem ognju kamina je se-
dela v naslonjač in strmela v He-
dino sliko, zroč s platna s pla-
him in otroškim nasmeškom na-
njo. Ogenj ljubosumnosti je za
večno ugasnil v Magdinem
srču...

Zdajci je začutila, kako se ji
je težka roka spustila na ramo;
— in zaslišala je hripav glas, ki
ga je komaj še spoznala:
"Kakšna pisma so to?"

Sunkovito se je obrnila. Spre-
letelo jo je kakor pijanost, ko je
prvič opazila v Rolfovih očeh
bolečino ljubosumnosti — in lju-
bezni. Že meseci in meseci sta
živela drug poleg drugega ko
dva tujca, že meseci in meseci
je sploh za mar ni imel. Komaj
jo je še kdaj ogovoril... Kako
je le mogoče, da ji je zdaj tako
globoko pogledal v oči?

Tudi Rolf je začuden občutil,
kako ga je spreletel val novih
bolečih občutkov. Nikoli bi ne
bil mislil, da bi Magda utegnila
zbuditi v njem takšne občut-
ke, Magda, ki jo je imel bolj za
okras svojega lepega, temnega
in tihega stanovanja — Magda,
ki je čedalje bolj bledele, ki je
postajala čedalje bolj zapeta, ki
že zdavnaj ni več pela in se ni-
koli ni več nasmešnila.

"Kakšna pisma so to?" je spet
ponovil s spremenjenim glasom.

Ali je mar ljubosumen? Ali
trpi? Dolge sekunde je občutila
Magda tolikšno radost in tolik-
šno presenečenje, da je vsa iz-
gubljena strmela vanj, in ni
mogla črhiniti niti besedice. Po-
tlej je pobesila pogled in se zbe-
gano zazrla v pisma. V pisma,
ki so bila dokaz Hedine izneve-
re... V pisma, ki bi uničila v
njegovem srču njeno sliko, ki bi
utegnila naposled vendarle Mag-
di pripomoči do Rolfove ljube-
zni. Konec bi bilo njenih bolečin
ljubosumnosti; mir bi zavladal
po dveh letih neznanega sožitja.

Ničesar bi si pač ne mogla bolj
hrepeneče želeli, kakor da bi
Rolf prebral ta pisma; zakaj jo
je zdaj nenadejano obšel strah,
občutek krivde, želja, da bi zbe-
žala, da bi skrila ta pisma, da
bi jih nihče ne našel, nihče ne
bral...?

Magda je počasi vstala in pri-
tisnila pisma nase, kakor da bi
jih hotela braniti. In tedaj je z
grozo razumela, da je njena sve-
ta dolžnost, da ščiti ta pisma
pred Rolfom in pred vsemi, ta
pisma, ki niso bila ne njena ne
Rolfova, temveč lastnina mrtve
Hede.

Da, Heda je bila mrtva...
Začuden je mislila na to, kakor
da bi se bila šele zdaj tega zave-
dela. Do današnjega dne jo je
videla v svoji ljubosumnosti
zmerom le živo, mogočno, zma-
goslavno... šele zdaj jo je
zagledala pred seboj mrtvo, sla-
botno, brez zaslonbe. Čez njene
laži, čez njeno iznevero je bila
vsemogočna smrt razprostrla
svoje peroti, in zdaj je ukazo-
vala spoštovanje in molk.

Ce mu dam ta pisma, je raz-
mišljala Magda, si kupim za nji-

Senator Robert F. Wagner iz New Yorka.

hovo ceno morda mir, morda
srečo, toda nikoli bi ne mogla
več z vzvratno glavo hoditi po
svetu. Spet ji je nova bolečina
stisnila srce, grenkejša in obup-
nejša od vseh, ki so jo bile mu-
čile ti dve leti.

"Da, ljubezenska pisma so..."
je dejal po dolgem molku Rolf.
"Magda, ti, ki sem zate zmerom
mislil, da si boljša od mene...
Premnogokrat me je pekla vest,
da se zmerom mialam na Hedo
in zdelo se mi je, da ti delam ve-
liko krivico... Ti pa, ti..."

In medtem ko je Rolf govoril
in govoril z grenkim hripavim
glasom, je Magda s strahom in
z obupom izprevidela, da bo za
zmerom izgubila njegovo ljube-
zen, če mu ne izroči pism. Za-
kak ljubiti je ne bo mogel, ako
bo dvomil v njeno zvestobo. In
kljub temu je čedalje krčeviteje
stiskala roke na prsi, da bi u-
brani pisma tiste žene, ki jo
je prej tolikanj sovražila. Skri-
vala jih je samo zato, da bi re-
šila čast in pokopala preteklost
svoje prednice. In čuden, skriv-
nosten čut solidarnosti s pokoj-
nico ji je navdal dušo.

"Pisma mi daj!" je hripavo
zavpil Rolf.

Magda se je samo še hip ob-
tavljala; v njej sta se borili dve
sovršni sili, želja po ljubezni,
po veselju — in nežni Hedin
glas, glas mrtve tekmece.

Potlej, ko je Rolf že iztegnil
roko, da bi ji pisma iztrgal, se
je obrnila in jih zagnala v ogenj,
plapolajoč v kaminu. Z nasla-
do je gledala, kako se je papir
krivilenč, kako je počnel in po-
stal žareče rdeč, dokler ni napo-
sled razpadel v pepel, uničujoč

"GA NI V ADRESARJU..."
rekli bodo Vaši prijatelji, ko bodo
prelistovali kakih 1.000 strani
"Narodnega Adresarja", ne da bi našli
Vašega imena pod naslovom Vaše ko-
lonije. Krivda bo le Vaša.

Ako pošljete svoje ime, naslov,
telefonsko številko in značaj svoje trgo-
vine ali profesije, "Narodni Adresar"
uvrsti to brez kakih obvez z Vaše
strani.

Stane Vas to le eden cent za do-
pisanje, katere naj pošljete na "NA-
RODNI ADRESAR", 155 Fifth Ave.,
New York City.

njeno srečo in ljubezen. Zdelo
se ji je, kakor da se vse divje
vrtili okrog nje — in prvokrat v
svojem življenju je omedlela.

Ko se je spet zavedela, je kle-
čal Rolf poleg nje, blede in zbe-
gan, obsipajoč njene roke z vro-
čimi poljubi. Nekaj pism ji je
bilo namreč padlo na tla — in
ta so ušla uničujočim plame-
nom. Rolf ji je bil prebral —
in je vse razumel...

Rubens

Nekega dne je vstal stari Ru-
bens iz groba in prišel v Ruben-
sovo dvorano dvornega muzeja.
"Zelo lepo", je rekel, "toda po-
vejte mi, gospod ravnatelj, kdo
je vse to naslikal?"

Rokavica

Tristan Bernard je nekoč sre-
čal znanca. Ta ga je nekaj časa
gledal, potem mu je pa rekel:
"Kaj pa pomeni to, mojster,
da imate samo levo rokavico? A
li ste drugo izgubili?"
"Nasprotno," odgovorje Tristan
Bernard, "samo eno sem našel."

VAŠE DRUŠTVO

Koliko je vredno Vaše društvo, u-
stanova, zbor, klub, ali dom?
Da-li zasluži, da tudi širša javnost
izve zanj potem "Narodnega Adre-
sarja", ki bo uvrstil zapis o kakih
6.000 raznih organizacijah?
Ako čast Vaše organizacije toliko
zasluži, pošljite takoj (1) njeno ime,
(2) kje in kdaj obdaja svoje seje;
(3) imena predsednika, tajnika in
blaginika, in (4) društveno naslovno
"NARODNEMU ADRESARJU", 155
Fifth Avenue, New York City.
(Ni treba vpisovati podatke glede
podružnic naših Jednot in Zvez).

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in
prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naroč-
nini. List Prosveta stane za vse enake, za člana ali naročnika \$0.50 na
eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri anketah \$1.20 na
tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varstva, reči, da
je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in
gostuje je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Čas
listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$0.50	Za Člano in Chicago je \$1.20
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 4.50
2 tednika in..... 8.00	2 tednika in..... 8.00
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.40
4 tednike in..... 1.30	4 tednike in..... 1.30
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.30
Za Evrope je..... \$0.50	

Izpolnite spodnji kupen, priložite potrebno vrsto denarja ali New
Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član
SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahvaloval sam svoj list
tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupo
naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista,
in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stori,
tedaj mora upravništvo snikati datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino na list Prosveto vrsto \$.....

1) Ime.....Čl. družina M.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga priplajte k moji naročnini od sledočih članov

moje družine:

2).....Čl. družina M.....

3).....Čl. družina M.....

4).....Čl. družina M.....

5).....Čl. družina M.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časne
knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem,
slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam, se dno na željo tudi vse ustrezne volanje

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovenske mlade

Sence preteklosti

Napisala Marcela d'Ala

Magda je sovražila mrtvo
Hedo. Njeno sovrašтво je bilo
neusahljivo in neizprosno. Po-
gosto je posedala v njeni sobi,
po cele ure je sanjarila o sreča-
nju s to nevarno tekmo. Da,
tekmo; saj jo je Rolf še zme-
rom ljubil, kljub prepadu, ki ga
je smrt zasekala med njiju.
Slok, visok in blede se je zdel ka-
kor ustvarjen, da ljubi mrtva,
nedosegljiva bitja.

Z Magdo se je bil poročil v
hipni, mogočni pijanosti vseh
svojih čutov, morda v prvi ču-
tni pijanosti svojega življenja;
toda še zmerom je ljubil Hedo,
svojo prvo, svojo pravo ženo.
Pred šestimi leti je Heda umr-
la, zdaj bi ji bilo šest in dvajset
let, štiri leta več, kakor je Ma-
gd-danes, toda v Rolfovih mislih
je ostala in bo ostala za zmerom
droban, nežen, plavalas otrok, ki
je varstva potreben, ki si ne zna
niti obleke sam kupiti, ki se da
vsaki prodajalki ugnati.

"Čisto drugačna je bila kakor
ti," je včasih dejal Rolf, opazu-
joč Magdo brez občudovanja,

Magdo, močno, delovno in u-
merjeno ženo, prekipevačo rja-
volasno lepoto.

Da, Magda je bila popolnoma
drugačna kakor lepa, svetlolasa
lutka, ki je tolikanj ljubila dra-
goceno oblačila in okrasje...
Saj je njena soba še zmerom
polna teh čičkarij!

Premnogokrat je gnala Ma-
gdo bolna radovednost, da je šla
stikat po omarah in je brakala
med že zdavnaj nemodernimi
oblekami, po predalih njene pi-
salne mize, polnih pism njenih
prijateljev, fotografij in kotiljo-
nov. V neki še polni škrtli pi-
samskega papirja je našla drob-
cen ključ. Radovednost jo je
zgrabila, kakšne skrivnosti za-
klepa ta ključ?

In zgodilo se je, da je nekoč pri
pospravljanju pobrala stara so-
barica vse slike s sten. In tedaj
je staknila Magda na steni drob-
no podolgovato luknjico.

"Zidna omarica," je dejala so-
barica, "saj jih je v hiši vse
polno... Ključa pa že leta in
leta ni..."

Magda ni mogla strpeti, da ne
bi takoj, ko je bila soba posprav-
ljena, stekla tja. Ko je bila sa-

ma, je brž poiskala ključek. Res,
ni se motila, bil je pravi.

Vonj po ovenelem cvetju, mrt-
vaški vonj ji je pihnil v obraz;
kar zdrznila se je. V mali štiri-
oglati duplini je našla vse polno
slik nekega čednega, mladega
moža, predznih, a vendar ža-
lostnih oči, kakršne imajo vča-
sih možje, ki jih je življenje trdo
prekušalo in ki so jih ženske
razvajale. In poleg slik je ležal
sveženj porumenelih pism.
Magdi so roke vzdrtle...

Ljubezenska pisma? Da! To-
rej je bila boječa Heda, ki se je
z osemnajstimi leti poročila, in
je umrla komaj dvajsetletna, to-
rej je svojega moža varala že koj
od začetka in ji tega niti mnogo
mar ni bilo?

"V zabavo mi je, da igram vlo-
go junakinje iz romana..." je
pisalo v nekem pismu. V duši
prekipevačo od okrutnega ve-
selja in vrisajočega sovrašťa
se je zdelo Magda prvič to pot
močnejša od pokojne. Rolf naj
dobi samo eno edino pismo v
roke, pa bo v njegovem srču za
zmerom ugasnila neusmiljena in
bolna ljubezen. Zakaj Rolf ni
bilo mož, ki bi znal hkratu sovra-
žiti in ljubiti.

Strežnice tehtajo otroka v otroški kliniki v Kievu, glavnemu mestu sovjetske Ukrajine.